

Pedrolo, inspirador.

Josep Vallverdú

Després de molts anys de viure lluny del Ponent, hi retorno el 1956. A través de la Revista "Labor", de Lleida, entro en contacte amb Lluís Trepà i amb Guillem Viladot. i per ells, poc més tard, amb Manuel de Pedrolo.

Estava escrit que ens tractéssim els quatre ; no només per interessos artístics , de renovació dels missatges creatius, o d'un referent socioliterari, sinó per una implantació urgellenca molt concreta: Tàrraga, Agramunt, Sant Martí de Maldà , on jo acabava d'heretar la casa pairal i on viuria tots els estius pel cap baix. El punt de trobada seria en més d'una ocasió Tàrraga, com a centre d'aquella curiosa línia quasi recta nord-sud, fronterera amb la Segarra ; el mercat de Tàrraga era, endemés, una de les icones diguem-ne socials. Tot aquell paisatge, ànima de l'Urgell secaner , el portàvem a les nines i a la pell ,i arriba fins avui, en els quadres impagables de Trepà fets al Talladell , en les mil i una genials penetracions psicològiques dels personatges vilatans d'en Guillem, ni cal dir en tots els esquitxos assagístics, de retrat comarcal o narratius meus; i en el cas de Pedrolo, suposadament novel·lista de vorera i pas zebra barcelonins, en tot de referències a la terra trobables en els seus textos, en raó dels personatges transplantats a Barcelona i almenys en una concreta i rodona novel·la curta, *Nou Pams de Terra*, plenament , densament, protagonitzada per un paisatge que ben bé podria ser dels ressecs bonys argilosos de l'Aranyó, del camí de Guissona o dels Argelaguers.

El paisatge sempre mana, relativament ; és clar que empassar-se un cafetó a L'Ateneu , fer cent passes al vespre pel Pati o pujar al Sant Eloi un xic agrest dels anys cinquantes del segle passat, no era tot : aquestes trobades eren disteses , amb brots d'humor i facècia, i s'hi afegien tal vegada el poeta Gregori Satorres i els fidels amics, els germans Anglí ; no era tot, per descomptat: sorgiren ben aviat , en el contacte amb Guillem i amb mi, les converses en profunditat, la crítica de la situació política, la maduració en els conceptes d'exigència creativa, i en aquests punts les intervencions pedrolianes foren paradigmàtiques i ens ajudaren molt a madurar . Possiblement en Lluís Trepat hi estigués més avesat, per tal com -i es veu bé a *-Avui es parla de mí -* mantenia amb Pedrolo una amistat d'infantesa, i això li permetia una perspectiva més avesada i fins més distant , però per al Guillem i per a mi , gent de lletres, les idees sobre literatura , tan ben païdes i elaborades, tan perfilades , de Pedrolo, ens obrien horitzons i camins i el consideràvem un guia. Era natural que fos així, car Guillem Viladot feia relativament poc que s'havia estrenat en la literatura vehiculada en català i jo, amb el llast de signe acadèmic un xic pesant, tenia encara molt poca producció, havia traduït més que no escrit, en aquell temps. Cal dir que , ultra les trobades col·lectives, Viladot i Pedrolo, ells dos, es veien més sovint, sobretot a Barcelona ; jo veia Pedrolo en les dues visites estiuenques o potser tres que, desplaçant-me amb velomotor li feia al seu despatx del carrer Major,- persianes verdes abaixades en la xafogosa tarda -un interlocutor a cada banda de la taula envidrada . Una sola vegada el vaig visitar al carrer Calvet, i devia ser amb motiu d'alguna consulta

sobre la col.lecció *La Cua de Palla*, dirigida per ell, per a la qual vaig fer una desena de traduccions.

Dues vegades vam aconseguir els lleidatans de la revista esmentada l'atenció directa de Pedrolo, de qui tot just es començava a parlar a Catalunya mentre a Madrid, a la revista "Insula" i en algun altre mitjà, Paulina Crusat i Maurici Serrahima ja havien cridat l'atenció sobre aquell novel·lista sorprenentment madur i amb tanta producció encara al calaix. Aquelles dues vegades foren un vespre de l'any 1957, que el vam fer assistir a Lleida a una reunió de la redacció de "Labor", coordinada per Francesc Porta, i en aquella ocasió hi vam anar junts Pedrolo i jo amb l'autocar de Tàrraga. Obligats per l'hora i mancats de vehicle propi per retornar, vam dormir en una fonda del carrer Clavé.: No gaire, no vam dormir, perquè fins ben entrada la matinada allò fou una xerra continuada: ell, home de paraula exacta, l'estalviava en les convereses col·lectives, però era prou loquaç en el tu a tu.

La segona ocasió fou una visita a Tàrraga, aquell mateix any, d'alguns amics desplaçats des de Lleida: Francesc Porta i José Maria Portugués; vingut de Castellans Miquel Lladó, jo desplaçat des de Sant Martí, i Viladot d'Agramunt. Vam fer un dinar al Rex, ens vam fer fotos i vam xerrar de literatura. Francesc Porta desitjava comptar amb col·laboracions de Pedrolo per a "Labor", però no se'n va sortir de doblegar-lo a les exigències del temps; l'any 1957 tot es feia en castellà.

Sempre confesso que vaig aprendre molt de Pedrolo, sobretot actituds. En els difícils anys que tant costava desprendre's de les crostes

que guerra i postguerra havien deixat arrapades a l'esperit, trobar algú amb les idees clares en estètica i en nacionalisme era tot un regal dels déus.

Em confessava: "en literatura tot és estil ,estil, estil", màxima que s'adeia del tot amb la seva manera d'escriure, conscienciosa, arquitectònica, arrodonida. Més tard vaig assimilar aquella sentència a la frase d'Eisenstein : "en cinema tot és muntatge, muntatge, muntatge". Em va fer molt content poder saber ,potser per la Maria-Aurèlia Capmany, de l'existència d'un informe que ell féu per a Edicions 62, a propòsit d'un original meu, que deia de mi que "sabia contar històries". Sempre em va manifestar frontalitat i franquesa, i creia que entrava en aquell grup de persones amb qui, bàsicament, podies col.laborar.

Vaig estar més allunyat d'ell ,almenys en l'espai, els darrers temps, en què només ens creuàvem notes de recepció mútua de llibres. M'adhereixo, plenament identificat amb el motor de la Fundació, a la revalorització de la figura de Manuel de Pedrolo en el gran planetari de la cultura catalana contemporània, tant en el seu vessant literari com en el de font d'inspiració per a una catalanitat irreductible.